

انجمن علمی اقتصاد شهری ایران
(انجمن علمی و پژوهشی)

خبرنامه تخصصی انجمن علمی

اقتصاد شهری ایران

مهر ۱۳۹۸

---

www.iuea.ir

در این خبرنامه به بررسی سه موضوع پیرامون کسب و کارهای اینترنتی که شامل تاکسی‌های اینترنتی است، روند رو به پیری جمعیت کشور و بررسی ساختمان‌های سبز پرداخته است.

ابلاغیه وزارت کشور بر عملکرد تاکسی های آنلاین و جاهت قانونی مطلق دارد

عضو کمیسیون برنامه و بودجه در مجلس گفت : نظارت بر عملکرد تاکسی های آنلاین بدون اینکه به استقلال آنها ضربه ای وارد شود شاید تغییراتی در ارزش افزوده پرداختی ایجاد کند، اما کاملاً قانونی بوده و در نهایت به اعتبار بخشیدن به کسب و کارهای اینترنتی منجر می شود.

غلامعلی جعفرزاده ایمن آبادی عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی با اشاره به دستورالعمل جدید برای فعالیتهای تاکسیهای اینترنتی گفت: هر چند ابلاغ این دستورالعمل واکنشهای متفاوتی از سوی مدیران تاکسیهای اینترنتی داشته اما به نظر می رسد، طبق قانون صورت گرفته و باید تاکسی های اینترنتی ناظری داشته باشند که بدون دخالت در فعالیت مستقل از آنها پاسخگو و نظارت کننده بر آنها محسوب شود.

وی خاطر نشان کرد: بر اساس این دستورالعمل تاکسی های آنلاین باید دو درصد از کرایه سفران خود را به شهرداری پرداخت کنند، تا در مقابل از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف شوند، همچنین نظارت بر عملکرد تاکسی های اینترنتی زیر نظر وزارت کشور صورت خواهد گرفت.

این نماینده مجلس ادامه داد: شاید رفتار مناسب تری می توانست از سوی دولت صورت گیرد و پس از دعوت از تاکسی های اینترنتی و اتحادیه کشوری کسب و کارهای مجازی باید نسخه ای که اغلب آنها آن بر آن متفق القول بودن اجرا می شد اما اقدام صورت گرفته در صدد قانونی کردن فعالیتهای کسب و کارهای اینترنتی است و به آنها اعتبار بیشتری می بخشد.

جعفرزاده ایمن آبادی در پاسخ به این سوال که پرداخت ۲ درصد ارزش افزوده از کرایه به شهرداری ها به گفته مدیران تاکسی های اینترنتی می تواند هزینه استفاده مردم را افزایش دهد گفت :استفاده از تاکسی های اینترنتی باید با کمترین هزینه و بهترین شرایط ممکن صورت گیرد هر چند ممکن است در آغاز هزینه اضافه ای به وجود آید اما در بلند مدت می تواند به بهبود شرایط شهری کمک کند.

وی تصریح کرد: مجلس نظارت بر عملکرد تاکسی های اینترنتی و داشتن رگولاتور را برای فعالیت های تاکسی های آنلاین دنبال می کرد .

چالش های اقتصادی و اجتماعی سالمندی جمعیت

پیرشدن جمعیت هرچند به تنهایی تهدیدی به شمار نمی رود، اما اگر الزامات آن مثل توسعه بیمه همگانی ، بهبود سبد تغذیه و تامین اجتماعی برای مستمری بگیران ، تعویق سن ازدواج و کاهش زاد و ولد با چالش های اقتصادی تحریم گره بخورد ، چگونه باید برای آن چاره اندیشی کرد؟

پیر شدن جمعیت ایران طی سالهای اخیر مورد توجه قرار گرفته اما الزامات و عوارض آن هنوز مغفول مانده است. هرچند پیر شدن جمعیت در کشورهای توسعه یافته نیز بارها اتفاق افتاده است، اما بررسی ها نشان می دهد شتاب پیری در ایران با کاهش نرخ باروری و همچنین به تعویق افتادن سن ازدواج شدت گرفته است. کافی است به این نکته توجه کنیم که وقتی دهه شصتی ها تا بیست سال آینده به عنوان پرجمعیت ترین نسل سالمند کشور شناسایی می شوند آیا از بیمه سلامت برخوردارند؟ اگر از هر سه نفر به گفته آمارها یک سالمند خواهیم داشت، شرایط اقتصادی و تامین معیشت وی چگونه خواهد بود؟ نکته دیگر اینکه رشد جمعیت زنان سالمند با توجه به امید به زندگی بیشتر از مردان است، زنانی که غالباً خانه دار هستند و تحت پوشش بیمه ای قرار ندارند شرایط زندگی دشواری برای فرزندان خود ایجاد خواهند کرد. آنهم به شرط آنکه جز آمار ۱۱ میلیون ۸۰۰ هزار نفر مجرد کنونی نباشند. کشورهای مثل ژاپن با قطعی شدن حرکت جمعیت به سوی میانسالی با اقداماتی نظیر اختصاص ردیف بودجه برای همسریابی و همچنین تامین مشوق هایی برای افزایش زاد و ولد در حال کاهش تبعات اقتصادی این پدیده است، اقداماتی که نیازمند منابع مالی اقتصادی است که اکنون ایران به علت تحریم به شدت با کمبود آن روبروست.

پیر شدن جمعیت اگر با تامین زیرساخت نباشد چالش قطعی ایران است

رسول خضری عضو کمیسیون اجتماعی مجلس با اشاره به ضرورت توجه به تغییر وضعیت جمعیت ایران گفت: در حالی آمارها خبر حرکت جمعیت ایران به سوی سالمندی دارد که ضرورت دارد هر چه سریعتر دولت زیرساخت های متناسب با سلامت جمعیت را تقویت کند.

وی خاطر نشان کرد: بر اساس پیش بینی های سازمان ملل حدود ۱۲ درصد از جمعیت جهان بیش از ۶۰ سال سن دارند، یعنی ۱۲ درصد جمعیت جهان سال سالمند که ۵۶ درصد آنها را زنان تشکیل می دهند.

وی خاطر نشان کرد: آمارها نشان می‌دهد که از ۸۰ میلیون نفر جمعیت سال ۹۵ حدود ۷ میلیون و ۹۰۰ هزار نوع معادله ۹.۳ درصد جمعیت ایران نیز سالمند هستند بنابراین پیش‌بینی می‌شود تا سال ۱۴۳۰ یعنی ۳۱ سال آینده جمعیت سالمند ایران به ۲۶ میلیون نفر افزایش پیدا کند.

کشورهای توسعه یافته چگونه به استقبال میانسالی جمعیت می‌روند؟

نماینده مردم سردشت و پیرانشهر همچنین خاطر نشان کرد: با توجه به این آمارها زمانی معنی دیگری پیدا می‌کند که بدانیم کشورهای توسعه یافته زیر ساخت های سلامت جمعیت خود را افزایش می دهند این بدان معناست که تامین اجتماعی و پوشش بیمه‌ای همگانی تر شده و افراد بعد از بازنشستگی می توانند مستمری دریافت کنند، از سوی دیگر توجه به بهداشت روانی آنها نیز مورد توجه بوده و امکان مسافرت های کوتاه و یا دوره‌می های سالمندان توسط شهرداری ها صورت می گیرد این در حالی است که چنین زیرساخت‌هایی هنوز در کشور ما وجود ندارد.

وی خاطر نشان کرد: آمارها نشان می‌دهد که تنها ۴۰ درصد از سالمندان در ایران از تمکن مالی مناسبی برخوردارند و ۶۰ درصد مابقی نه تنها وضعیت مالی مناسبی ندارند، بلکه بیش از یک و نیم میلیون نفر از آنها تحت پوشش کمیته امداد هستند.

پیش گرفتن جمعیت زنان سالمند چالشی عمیق تر

خضری تاکید کرد: بررسی های آماری نشان می دهد که پیشی گرفتن جمعیت زنان سالمند بیشتر از مردان صورت می گیرد این در حالی است که زنان با توجه به خانه دار بودن آن ها یا بعد از عدم پوشش بیمه‌ای سر خود سرپرست خانواده محسوب می‌شوند و در بلند مدت علاوه بر مشکلات مالی عديده به لحاظ سلامت جسمانی و روانی نیز در معرض مشکلات فراوانی هستند.

این عضو کمیسیون اجتماعی مجلس خاطرنشان کرد: دولت‌ها یکی پس از دیگری آماده و خبر از پیر شدن جمعیت ایران را تایید می‌کنند اما به علت مشکلات اقتصادی که در هر دوره شرایط ویژه خود را دارد زمینه‌ای برای بهبود وضعیت بیمه همگانی و سلامت روانی سالمندان صورت نمی‌گیرد.

خضری ادامه داد: پدیده پیری جمعیت به‌ویژه در کشورهای ثروتمند و غربی هم اتفاق افتاده است، اما اتفاق بدی که افتاده این است که در کشور ما سرعت رشد پیری در کشور ما شتاب بسیار بالایی دارد؛ به‌طوری‌که در ۳۰ سال آینده ۳۰ درصد جمعیت ایران پیر می‌شوند. یعنی از هر سه ایرانی یک نفر پیر خواهد بود.

این نماینده مجلس تاکید کرد: حال فرد پیر قاعدتا قدرت تولید ندارد و فرد دیگری باید هزینه‌های او را تامین کند. افرادی که اکنون ۴۰ ساله‌اند، ۲۰ سال دیگر ۶۰ ساله شده و به گروه پیرها می‌پیوندند. حال در کشور ما به‌طور متوسط ۳۸ درصد افراد پیر شغل دارند و ۶۰ درصدشان باسوادند. بنابراین در گروه سالمندان ۴۰ درصد بی‌سوادند و ۶۰ درصد شغل ندارند. بنابراین این افراد روی دست جوانان کشور می‌مانند. از طرفی از آنجایی که میزان باروری کلی کاهش یافته است، دیگر جوانی هم نداریم که به این افراد خدمت دهد.

وظیفه دولت و مجلس تدوین برنامه برای تامین زیرساخت هاست

این نماینده مجلس تصریح کرد: با توجه به وضعیت دارو و سلامت آنان هرچند اولویت وزارت بهداشت است اما اصلاح سبد غذایی مردم یکی از مهمترین زیرساخت هایی است که می تواند در آینده ضمن کاهش سرانه مصرف دارو و سلامت جسمانی و روانی جمعیت سالمند کشور را فراهم کند.

خضری در ادامه خاطرنشان کرد: بنابراین دولت باید برنامه های بلند مدت برای پشتیبانی جمعیت سالمند تدوین کند که به صورت کوتاه مدت میان مدت و بلند مدت برای همه دولت های آینده لازم الاجرا باشد و به صورت لایحه در مجلس تصویب شود هرچند کمیسیون بهداشت و درمان و اجتماعی مجلس نیز آمادگی دارند تا برای آماده سازی زیرساخت های مرتبط با رشد جمعیت به سمت پیری اقدامات قانونی لازم را به عمل آورند

گره کور مشکلات اقتصادی است

شهلا کاظمی پور، جامعه‌شناس و جمعیت‌شناس به روند رشد جمعیت در ایران و موانع افزایش فرزند اشاره کرد و افزود: «با توجه به رشد اقتصادی منفی، دولت نمی‌تواند پاسخگوی این جمعیت کاهش یافته باشد. سالمند شدن ۳۰ درصد از جمعیت کشور تا ۳۰ سال آینده حتمی است و این روند در بسیاری از کشورها طی شده و جای نگرانی ندارد، اما با توجه به اینکه سالمندان به بهداشت و مراقبت‌های پزشکی، تامین اجتماعی و رفاه بیشتری برای این دوران نیاز دارند، باید مسئولان کشور از حالا به فکر این گروه سنی باشند و برای نیازهای آنها در دوره سالمندی برنامه‌ریزی کنند و برای این گروه سیاست‌های ساختاری و زیربنایی مناسبی داشته باشیم.

وی تاکید می کند: بسیاری از جوانان خواستار ازدواج و فرزندآوری هستند و می‌خواهند بچه‌دار شوند، اما باید بسته‌های حمایتی و تشویقی لازم را برای آنان در نظر بگیریم، به طوری که شرایط امنی برای آنان مهیا کنیم تا بتوانند در امنیت روحی و روانی به ازدواج و فرزندآوری بیندیشند که این موضوع ساماندهی و حل مشکلات اقتصادی کشور را می‌طلبد و باید از سوی مسئولان مختلف دستگاه‌های اجرایی مورد توجه واقع شود.

بسیاری از جوانان در مصاحبه با جامعه‌شناسان به این موضوع اذعان داشتند که می‌خواهیم بچه‌دار شویم، اما به دلیل مشکلات اقتصادی و مسکن دلوپس هستیم و تا امنیت شغلی و زندگی به‌طور کامل تامین نشود، نمی‌توانیم به این موضوع فکر کنیم. هشدارهای مسئولان نسبت به کاهش رشد جمعیت و کاهش ازدواج فقط به یک طرف قضیه اشاره دارد، درحالی که ما باید به کیفیت زندگی مردم هم فکر کنیم. از سوی دیگر برخی شهروندان به دلیل نبود امکانات زندگی و مشکلات ناشی از بیکاری و مسکن و آلودگی‌های زیست‌محیطی از ایران مهاجرت می‌کنند، درحالی که مسئولان توجهی به این بعد قضیه ندارند که مهاجرت جوانان از ایران نیز یکی دیگر از مسائل مورد توجه در کاهش جمعیت است،

برهمن اساس باید شرایط و کیفیت زندگی برای جمعیت کنونی کشور فراهم باشد. برای رشد جمعیت علاوه بر افزایش نرخ باروری باید به موضوع مهاجرت نیز توجه داشته باشیم، زیرا در صورتی که دو تولد در کشور داشته باشیم، اما یکی از آنان از کشور خارج شود، مشکلی از افزایش جمعیت کشور حل نمی‌کند.

نتیجه‌گیری

براساس اعلام دستگاه‌های متولی جمعیت تا ۳۰ سال دیگر بحران سالمندی و سالخوردگی گریبانگیر جوانان امروز ما می‌شود، اما مسئولان هنوز برنامه مدون و مطالعات کارشناسی برای آن انجام ندادند، در صورتی که اگر برنامه‌ریزی مدونی برای رشد جمعیت صورت گیرد و بسته‌های تشویقی برای ازدواج و رشد جمعیت آنان در نظر بگیریم، می‌توانیم امیدوار باشیم که خانواده‌ها به این مساله بااهمیت برای آینده کشور توجه کنند .

متأسفانه در شرایط فعلی کشور برخی از خانواده‌ها در امور روزمره خود مانده و برای اشتغال و مسکن با بحران مواجه هستند، بنابراین باید ابتدا مشکلات جاری آنان را حل کنیم و کیفیت و امکانات زندگی آنان را بهبود بخشیم تا بتوانند با فراغ بال برای فرزندآوری برنامه‌ریزی کنند. متأسفانه اگر امروز مسئولان کشور در مورد مسائل اجتماعی و اقتصادی تدبیری نیندیشند، ۳۰ سال دیگر پیرشدن جمعیت معضلات و مشکلات بسیاری به همراه خواهد آورد که قابل حل نخواهد بود.

* چگونه فرانسویها به ساختمانهای سبزی رسیدند که ایران ۲۰ سال دیگر خواهد رسید؟

در فرانسه ۱۸ میلیون ساختمان وجود دارد که نصف ایران است و از سال ۱۹۹۰ فرانسه آغاز به ایجاد ساختمانهای سازگار با محیط زیست کرده است و در خوشبینانه ترین حالت در ایران ۲۰ سال زمان لازم است تا به ساختمانهای سازگار با محیط زیست دست یابد.

مهندس نیعی، پیرامون اینکه در بحث آلودگی صوتی سازمان نظام مهندسی چه تمهیداتی در نظر گرفته است گفت: در مبحث ۱۸ و ۱۹ در بحث کنترل و پیشگیری از صوت با عایق بندی هایی که وجود دارد باعث می شود که صدای کمتری به داخل ساختمان نفوذ کند .

وی با اشاره به اینکه کنترل آلودگی صوتی بخشی به قسمت طراحی و بخشی به قسمت تکنولوژی باز می گردد اظهار داشت: متریالی که در بحث ساختمان سازی استفاده می شود به عنوان مثال در کنار اتوبان ها اگر ساختمان سازی صورت بگیرد در چند سال گذشته شیشه های دو جداره و سه جداره ای که استفاده شد توانست بسیاری از این اصوات را کنترل و از ورود آنها به داخل ساختمان ها جلوگیری کند .

در ادامه دکتر فرهادی رئیس کمیسیون ماده ۱۰۰ که در حاشیه نشست رونمایی از پوستر چهارمین کنفرانس بین المللی و بزرگ ترین و معتبر ترین مجمع مهندسين راه و ساختمان کشور سخن می گفت ، ادامه داد: به لحاظ صنعت ساختمان وضعیت کشور سنتی و ماقبل صنعتی است لذا هر سازمانی بخشی را برعهده گرفته تا به موارد اینچنینی رسیدگی شود و شان نزول چنین کنفرانس هایی به این است که توجه بیشتری به جامعه فنی و مهندسی شود و صنعت ساختمان را به سمتی سوق دهد تا توجه شود که در جهان مباحث جدیدی تولید شده که در این کنفرانس ها به آن پرداخته می شود .

وی ادامه داد: چنانچه در مباحث ساختمان سازی تمام موارد دیده شده اما هم در اجرا هم در بازنگریها نیاز به رویکردی دیگری دارد .

دکتر جهانبخش در ادامه در پاسخ به سوالی پیرامون اینکه سازمان نظام مهندسی در رابطه با ساختن ساختمان های سازگار با محیط زیست چه برنامه‌ای دارد، گفت :در مقررات ملی ساختمان ۳۲ مبحث وجود دارد که الزام قانونی دارد ، مجلس تصویب کرده و لازم الاجرا است و اگر رعایت نمی شود به این دلیل است که آن توسعه اجتماعی انجام نگرفته توسعه فناوری باید متناسب با آن باید انجام گیرد .

وی افزود: برای ساختمان سبز یا سازگار با محیط زیست در قانون برنامه توسعه ششم کشور الزاما تحت عنوان ساختمان سبز وجود دارد و در واقع در فرآیندهایی که در آن توسعه به عهده دستگاه‌های مرتبط گذاشته شده آئین نامه و فرآیند قانونی برای آن در حال تصویب است و سازمان برنامه و بودجه ، شورای راهبری ساختمان سبز در کشور متشکل از ۸ وزارتخانه در چندین دستگاه که در آنجا برای اولین بار این فرآیند قانونی سازمان نظام مهندسی کشور به عنوان یکی از اعضای شورا تایید شد و ابلاغ شد .

جهانبخش تصریح کرد: این اتفاق در کشور ایران اگر تا ۲۰ سال آینده نتیجه دهد کشور برنده است چرا به این دلیل که شهرها به صورت ناموزون توسعه پیدا کرده و لذا خانه بنده را اگر قانون بگوید خراب کن و سازگار با محیط زیست بساز قطعا قبول نخواهم کرد . طبیعی است چرا که مردم مدت مدیدی را در این توسعه ناموزون پیش رفته اند و نمی توانند بپذیرند که به سرعت آن را تغییر دهند .

وی ادامه داد: در کشور فرانسه حدود ۱۸ میلیون ساختمان وجود دارد تقریباً نصف ایران و از سال ۱۹۹۰ این فرآیند آغاز شده برنامه ای که برای این طرح چیده شده شامل ساختمان‌های موجود، ساختمان‌های در حال اجرا و ساختمان‌های که در آینده اجرا می‌شوند. و جالب است که بدانید ساختمان‌هایی که در آینده ایجاد شوند برنامه‌ای محدود دارند چرا که ساختمان‌هایی که قرار است تولید شود با ساختمان‌های دیگر متفاوت است اگر در ایران ۳۰ میلیون ساختمان وجود داشته باشد سالی ۱۰ هزار ساختمان به آنها اضافه می‌شود .

دکتر جهانبخش تصریح کرد: در وزارتخانه‌های مختلف سه حوزه وجود دارد به عنوان مثال ساختمان‌هایی وجود دارد که به دلیل فراوانی از ۳۰ میلیون بتوان ۱۰ هزار تای آن را درست کرد . ساختمان‌های در حال اجراست که سازمان نظام مهندسی در مسیر اجرا می‌تواند ورود پیدا کند البته نه زمانی که پروانه ساختمان صادر شده بلکه برای ساختمان‌هایی که از صفر آغاز به کار کرده است سازمان می‌تواند دخالت کرده تا به ساختمان‌های سازگار با محیط زیست برسیم که البته این پروسه در خوشبینانه ترین حالت ۲۰ سال زمان می‌برد .